

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ**

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування
для здобуття освітнього ступеня магістра
на основі здобутого освітнього ступеня бакалавра,
магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)

галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
спеціальність	073 «Менеджмент»
освітня програма	«Менеджмент антимонопольної діяльності»

Київ 2021

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку економічних відносин все більшої актуальності набувають питання захисту конкуренції, недопущення зловживання ринковою владою монополістичними та олігополістичними структурами. Створення конкурентного середовища, захист законних інтересів підприємців і споживачів, регулювання діяльності монополій притаманні ефективному розвитку економіки будь-якої країни й особливо актуальними є для економіки України.

Програма фахового вступного випробування складається з трьох розділів, які містять питання з таких дисциплін:

- Державне антимонопольне регулювання
- Менеджмент
- Економіка і фінанси підприємства.

Програма фахового вступного випробування спрямована на перевірку базових знань з проблем антимонопольної діяльності, необхідних для якісної підготовки майбутніх спеціалістів та магістрів спеціальності «Менеджмент» за освітньою програмою «Менеджмент антимонопольної діяльності».

Фахові вступні випробування проводитимуться у формі тестування.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ 1. ДЕРЖАВНЕ АНТИМОНОПОЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Економічна конкуренція в сучасних економічних системах та об'єктивна необхідність її захисту. Конкурентна політика як складова економічної політики держави. Цілі, завдання та форми конкурентної політики української держави. Фактори та умови формування конкурентного середовища в Україні.

Економічні та правові підстави захисту прав підприємців і споживачів. Конституційне право захисту конкуренції. Завдання, принципи, компетенція та повноваження органів Антимонопольного комітету України щодо розгляду заяв, справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції. Зміст антимонопольної діяльності, її мета та основні напрями. Загальна характеристика Закону України «Про захист економічної конкуренції». Система органів управління конкурентним процесом в Україні. Завдання, функції та принципи діяльності

Антимонопольного комітету України (АМКУ). Взаємодія АМКУ з національними та міжнародними органами і організаціями.

Дослідження ринків товарів (робіт), послуг. Визначення монопольного (домінуючого) становища. Сутність, цілі та етапи аналізу товарних ринків. Методика розрахунків відповідних показників. Продуктові межі товарного ринку. Географічні (територіальні) межі товарного ринку. Структура товарного ринку. Ступінь відкритості ринку. Часові межі товарного ринку. Перешкоди для входження на ринок та виходу з ринку. Кількісні та якісні показники стану конкурентного середовища, їх розрахунок. Показники концентрації продавців на ринку: коефіцієнт ринкової концентрації, індекс Херфіндаля-Хіршмана, крива Лоренца. Монопольна влада. Показники монопольної влади. Високо-, помірно- та низькоконцентровані товарні ринки. Інтегрована оцінка стану конкурентного середовища на товарних ринках.

Державне регулювання та контроль за ціноутворенням монопольних структур. Ціна в ринковій економіці. Методи ринкового ціноутворення. Цінові зловживання: цінова дискримінація, демпінгова ціна. Цінова війна, грабіжницьке ціноутворення. Ціновий картель. Вплив цінових зловживань на розподіл доходів, економічну ефективність, конкуренцію. Монопольна ціна та її види. Технологія виявлення монопольної ціни. Дослідження монопольного ціноутворення. Ціна порівняння. Докази монопольного ціноутворення. Приведена ціна. Особливості цінових зловживань в національній економіці.

Види економічної концентрації. Зміст та засоби державного контролю за економічною концентрацією. Методи зниження рівня економічної концентрації. Реорганізація монопольних утворень. Узгоджені дії як процес концентрації. Особливості розгляду справ про порушення законодавства при здійсненні концентрації. Контроль економічної концентрації. Інструменти контролю економічної концентрації. Дозвіл на концентрацію. Заборона концентрації. Демоніполізація економіки. Децентралізація управління. Зниження бар'єрів вступу суб'єктів господарювання на ринки. Примусовий поділ державних монопольних утворень. Структурна демоніполізація. Неструктурна демоніполізація. Деконцентрація.

Природна монополія. Цілі, способи та інструменти державного регулювання діяльності суб'єктів природних монополій. Сфери, принципи, предмет, способи та інструменти регулювання діяльності суб'єктів природної монополії. Нормативно-правова база регулювання та контролю за діяльністю підприємств у сфері природної монополії. Основні положення Закону України «Про природні монополії».

Регулюючі та контролюючі органи. Національні комісії регулювання діяльності суб'єктів природних монополій, їх повноваження, завдання і функції. Завдання Антимонопольного комітету України у сфері діяльності суб'єктів природних монополій.

Методи цінового регулювання та їх ефективність. Технічне регулювання. Стандартизація та сертифікація. Специфіка державного регулювання діяльності природних монополій в окремих сферах.

Стан конкурентного середовища на ринку житлових та комунальних послуг. Цілі, напрями та інструменти діяльності держави щодо захисту конкуренції на ринку житлово-комунальних послуг. Державний контроль за дотриманням чинного законодавства. Реформування вітчизняної системи надання житлово-комунальних послуг, впровадження ринкових механізмів у сферу управління комунальним господарством, вдосконалення тарифної політики. Способи реорганізації галузі залізничного транспорту.

Міжнародний досвід регулювання та контролю за діяльністю суб'єктів природних монополій та можливість його застосування в Україні.

Види порушень законодавства про захист економічної конкуренції. Конкурентні порушення, їх місце у загальній системі правопорушень.

Зловживання монопольним становищем на ринку: сутність і форми прояву. Відповідальність за зловживання монопольним становищем.

Сутність, причини та мотиви антиконкурентних узгоджених дій. Основні форми прояву антиконкурентних узгоджених дій. Індивідуальна та колективна обмежувальна ділова практика. Ознаки наявності антиконкурентних узгоджених дій. Відкритий та прихований характер антиконкурентної узгодженої поведінки. Соціально-економічні наслідки антиконкурентних узгоджених дій. Діяльність держави щодо їх припинення, санкції. Узгоджені дії, які можуть бути дозволені.

Антиконкурентні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування й органів адміністративно-господарського управління та контролю. Правове трактування та форми прояву дискримінації суб'єктів господарювання органами державної влади, місцевого самоврядування та органами адміністративно-господарського управління та контролю. Заходи держави щодо попередження та усунення дискримінації суб'єктів господарювання органами державної влади, місцевого самоврядування та органами адміністративно-господарського управління та контролю.

Сутність та основні форми недобросовісної конкуренції. Система захисту від недобросовісної конкуренції. Особливості розгляду справ

щодо недобросовісної конкуренції. Строк давності притягнення до відповідальності. Питання збору та оцінки доказів. Неправомірне використання прав інтелектуальної власності. Створення перешкод у конкуренції з метою досягнення неправомірних переваг. Комерційна таємниця, її використання як засобу спричинення шкоди підприємцю у конкуренції.

Міжнародно-правовий інструментарій у сфері конкурентної політики. Двосторонні угоди і меморандуми про співробітництво. Розвиток відносин України із міжнародними організаціями, причетними до сфери конкурентної політики. Євроінтеграційна діяльність у конкурентній політиці. Взаємодія із зарубіжними антиконкурентними відомствами при запобіганні та припиненні порушень конкурентного законодавства.

Розділ 2. МЕНЕДЖМЕНТ

Цілі спільної діяльності, суб'єкт та об'єкт управління, управлінські відносини. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми. Рівні та сфери менеджменту.

Ознаки та загальні риси організацій, їх різновиди. Закони організації, організаційні процеси. Організація як відкрита система. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації, етапи життєвого циклу.

Принципи та функції менеджменту. Функція планування. Місія та цілі, «дерево цілей». Процес стратегічного планування. Мотивація та її основні компоненти. Змістовні та процесуальні теорії мотивації. Сутність, елементи та процес управлінського контролю, його різновиди. Етапи регулювання: зворотний зв'язок, оцінка виконання рішень, корегування рішень.

Елементи організації: обов'язки, повноваження, відповідальність. Делегування діяльності. Побудова організації, організаційне проектування. Елементи організаційних структур, макро- і мікроструктури. Класифікація організаційних структур управління. Принципи та процес побудови структур управління.

Технологія менеджменту. Система методів: адміністративні, економічні, соціально-психологічні.

Сутність і складові процесу управління. Класифікація управлінських рішень, вимоги до їх якості. Етапи процесу вироблення рішень, фактори, що впливають на процес. Методи та моделі приймання рішень. Ризик. Інформаційне забезпечення управління. Види комунікацій, організація комунікаційного процесу.

Керівництво в організації, форми влади та впливу. Теорії лідерства. Формальне та неформальне лідерство. Стилi управління. Адаптивне керівництво. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення. Модель і стадії розвитку конфлікту. Управлінський вплив на конфлікт. Природа організаційних змін, різновиди нововведень. Управління змінами, подолання опору. Організаційний розвиток. Природа стресу та управління ним.

Модель сучасного менеджера, його самовдосконалення. Ролі менеджера в організації.

Соціальна відповідальність у менеджменті. Етика бізнесу. Культура організації. Ефективність управління.

Розділ 3. ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємство як суб'єкт господарювання та об'єкт ринкових відносин. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. Зовнішнє середовище функціонування підприємства. Ринок та його інфраструктура. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства. Види підприємства та їх об'єднань. Напрями та види діяльності підприємства. Основні положення теорії організації виробництва.

Зміст, види та методи планування діяльності підприємства. Система поточних планів господарської діяльності підприємства.

Загальна характеристика та систематизація продукції підприємств, показники оцінки її обсягу. Сутність і методи оцінки якості продукції. Стандартизація, сертифікація та оцінка відповідності продукції.

Методологічні засади аналізу та планування виробничої програми підприємства. Забезпечення виробничої програми матеріальними ресурсами. Сутність, види та методи обґрунтування норм витрат матеріальних ресурсів. Сутність та систематизація видів виробничої потужності підприємства, методи її визначення. Методологічні засади аналізу використання виробничої потужності підприємства.

Поняття та складові ресурсного потенціалу підприємства. Методи оцінки ресурсного потенціалу підприємства. Сутність та класифікація трудових ресурсів. Продуктивність праці робітників: поняття і методи оцінки. Фактори, що впливають на продуктивність праці. Методи нормування витрат праці. Сутність та види заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Державне регулювання оплати праці. Методологічні засади аналізу та планування чисельності, продуктивності та витрат на оплату праці на підприємстві.

Сутність та класифікація активів підприємства. Сутність, класифікація, види вартості та особливості відтворення основних засобів. Поняття та види зносу основних засобів. Сутність та методи нарахування амортизації. Сутність і методика оцінки виробничого, операційного та фінансового циклів підприємства. Методологічні засади аналізу та планування активів підприємства.

Сутність та класифікація капіталу підприємства. Кредитування як механізм формування позикового капіталу. Методологічні засади аналізу та планування капіталу підприємства.

Сутність та класифікація витрат підприємства. Собівартість продукції: поняття, види, методи калькулювання. Методологічні засади аналізу та планування поточних витрат підприємства.

Доходи підприємства: сутність та класифікація. Цінова політика підприємства. Методи ціноутворення. Методологічні засади аналізу та планування доходів підприємства.

Поняття і класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. Сутність, функції та механізм формування та використання прибутку підприємства. Методологічні засади аналізу та планування прибутку підприємства.

Поняття ефекту діяльності підприємства та характеристика його видів. Методологічні засади оцінки ефективності діяльності підприємства.

Фінансово-майновий стан підприємства: сутність та види. Поняття й методи оцінки окремих елементів фінансово-майнового стану підприємства. Експрес- та фундаментальна діагностика фінансово-майнового стану підприємства.

Сутність та види конкурентоспроможності підприємства; фактори, що її визначають. Поняття та класифікація методичних підходів до оцінювання конкурентоспроможності підприємства.

Концепції та моделі розвитку підприємств. Сутнісна характеристика та організаційні форми трансформації підприємств (організацій) та об'єднань. Розроблення і реалізація програми (бізнес-проекту) трансформації підприємств. Методичні підходи до визначення ефективності трансформації господарюючих суб'єктів.

Фінансово-економічні передумови та наслідки виникнення ситуації банкрутства. Види банкрутства підприємства. Процедура розгляду та прийняття рішення у справі про банкрутство підприємства. Цілі та форми санації. Класифікація санаційних заходів. Система показників економічної безпеки підприємства.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

До розділу 1. Державне антимонопольне регулювання

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змін. та допов.).
2. Про Антимонопольний комітет України : Закон України від 26.11.1993 р.
3. Про захист економічної конкуренції : Закон України від 11.01.2001 р.
4. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України від 07.06.1996 р. (зі змін.)
5. Про природні монополії : Закон України від 20.04. 2000 р.
6. Методика визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку : затв. розпорядженням АМКУ від 5.03. 2002 р. № 49-р.
7. Антимонопольна діяльність : підручник; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 580 с.
8. Борисенко З. Основи конкурентної політики : підручник. Київ. Таксон, 2004. 704 с.
9. Внутрішня торгівля України: монографія / А.А. Мазаракі, В.Д. Лагутін, А.Г. Герасименко [та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А.А. Мазаракі. Київ. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 864 с.
10. Державне антимонопольне регулювання : підручник ; за ред. В.Д. Лагутіна. Київ. Київ. нац. торг.-ек. ун-т, 2015. 480 с.
11. Конкурентна політика держави в умовах трансформації національної економіки ; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. 308 с.
12. Конкуренція і конкурентна політика: категорії та поняття / за заг. ред. В.Д. Лагутіна. Київ. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. 320 с.
13. Управління у сфері економічної конкуренції: Навчальний посібник у 2 томах. Том 1 [В.Д. Лагутін, О.В. Вертелева, О.І. Міняйло та ін.]; за заг. ред. А.Г. Герасименко К. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 365 с.
14. Управління у сфері економічної конкуренції: Навчальний посібник у 2 томах. Том 2 [В.Д. Лагутін, О.В. Вертелева, О.І. Міняйло та ін.]; за заг. ред. А.Г. Герасименко К. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 352 с.

До розділу 2. Менеджмент

1. Менеджмент : навч. посіб. [Н. С. Краснокутська та ін.]. Харків. Друкарня Мадрид. 2019. 230 с.
2. Менеджмент : навч. посіб.; заг. ред. Г.Є.Мошека. вид. 2-ге, допов., переробл. Київ . Ліра-К. 2018. 547 с.
3. Основи менеджменту : підручник; за ред. А. А. Мазаракі, І. В. Чумаченко. Харків. Фоліо. 2014. 846 с.*
4. Осовська, Г.В., Осовський О. А. Менеджмент : підручник. 4-те вид., переробл. і допов. Київ . Кондор, 2018. 562 с.
5. Тимохова, Г. Б. Білокінь Т. А. Менеджмент : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ. Кондор. 2017. 342 с.
6. Шинкарук, Л. В. Мостенська Т. Д., Власенко Т. О. Менеджмент : навч. посіб. Київ. Кондор. 2017. 342 с.

До розділу 3. Економіка і фінанси підприємства

1. Бланк І.О. Управління фінансами підприємств: підручник [І.О. Бланк, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць.] 2-ге вид., переробл. і доповн. К. КНТЕУ, 2017. 792 с.
2. Економіка підприємства: підручник за заг. ред. Г.О. Швиданенко. К. КНЕУ, 2009. 816 с.
3. Економіка підприємства : навч. посіб. С. М. Рогач [та ін.]. Київ Компринт, 2018. 391 с.
4. Фінанси підприємства: підручник за ред. Л.О. Лігоненко, Н.М. Гуляєва, Н.А. Гринюк [та ін.]. К. КНТЕУ, 2006. 491 с.
5. Яркіна Н.М. Економіка підприємства : навч. посіб. Н.М. Яркіна К : Ліра-К, 2015. 498 с.

КРИТЕРІЇ

оцінювання знань на вступному фаховому випробуванні для здобуття освітнього ступеня магістра

1. Загальні положення:

Мета фахового випробування – оцінити відповідність знань, умінь та навичок вступників згідно з вимогами програми вступного фахового випробування.

2. Структура екзаменаційного білета:

Екзаменаційний білет з фахового випробування складається з 50-ти закритих тестових завдань.

3. Критерії оцінювання:

- Рівень знань оцінюється за 200-бальною шкалою.
- Серед відповідей на тестове завдання вступнику слід обрати одну правильну.
 - Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 4 бали, а неправильна – у 0 балів.
 - Особи, які отримали менше 100 балів до наступних випробувань не допускаються та участі у конкурсі не беруть.